

Link Heinrich Friedrich (1767-1851)

Współtwórca Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Wrocławskiego

Urodził się 2 lutego 1767 roku w Hildesheim. Od swego ojca, pastora, który z zapałem kolekcjonował okazy przyrodnicze, przejął zamiłowanie w tym kierunku. W roku 1786, ukończywszy *Gymnasium Andreanum* w rodzinnym mieście, rozpoczął studia na Wydziale Medycznym Uniwersytetu w Getyndze. Podczas studiów duży wpływ na całą jego późniejszą drogę życiową wywarł Johann Friedrich Blumenbach. Już po dwóch latach studiów wyróżnił się zdobywając nagrodę Wydziału Medycznego za pracę „*Commentatio de analysi urinae et origine calculi*” o analizie moczu i pochodzeniu kamieni moczowych. Stopień doktora medycyny uzyskał w roku 1789 na podstawie dysertacji „*Florae Göttingensis specimen, sistens vegetabilia saxo calcario propria*”.

Ponieważ stan jego zdrowia nie był w owym czasie najlepszy, udał się na kurację do położonego u stóp gór Harzu Goslaru, gdzie po raz pierwszy zajął się badaniami mineralogicznymi, którym poświęcił pracę wydaną w roku 1790. W okresie tym zaczął również przelewać na papier swoje przemyślenia na temat związków nauk przyrodniczych z filozofią, które kontynuował przez całe swoje późniejsze życie.

Gdy w roku 1792 zamierzał w którymś z miast w południowych Niemczech otworzyć praktykę lekarską, zaproponowano mu objęcie katedry historii naturalnej i chemii na Uniwersytecie w Rostoku. Tu początkowo zajmował się głównie fizyką i chemią, później zwrócił się ku botanice i zoologii, jednak jego prace z dziedziny systematyki zoologicznej, z uwagi na rozgłos, jaki zyskały wówczas dzieła Georgesa Cuviera i Geoffroya St. Hilaire, nie zostały zauważone i należycie docenione. W roku 1797 Link otrzymał urlop, podczas którego wyruszył z Johannesem Centuriusem Hoffmannseggiem w poświęconą zagadnieniom botanicznym podróż po Portugalii. Rezultaty tej podróży opracowali i wydali wspólnie w latach 1809-20. Po powrocie z podróży Link podjął na nowo obowiązki akademickie, dwukrotnie pełnił obowiązki rektora Uniwersytetu w Rostoku i wiele uwagi poświęcał podlegającemu mu instytutowi, pisząc m.in. obszerny, 5-tomowy opis jego zbiorów. Zajął się wówczas ponownie fizyką i chemią, publikując w tych dziedzinach szereg prac, z których dzieło o naturze i właściwościach światła nagrodzone zostało przez Akademię Nauk w Petersburgu. W sierpniu 1800 roku przyjęty został w poczet członków Leopoldyńsko-Karolińskiej Akademii Przyrodników (Matrikel No. 1018), przyjmując przydomek „*Cleophanes*”.

Wiele czasu poświęcał również problemom związanym z anatomią i fizjologią roślin, wykazując w pracy nagrodzonej w roku 1804 przez Akademię Nauk w Getyndze, że komórki są podstawowym budulcem tkanek roślinnych. Praca ta, która w przekładzie niemieckim ukazała się w roku 1807, jak żadna inna z późniejszych prac Linka dotyczących anatomii i fizjologii roślin, wywarła ogromny wpływ na rozwój tych dziedzin.

Jesienią 1811 roku Link, mając do wyboru objęcie katedry botaniki w Halle lub na nowo utworzonym Uniwersytecie Wrocławskim, wybrał tę drugą możliwość. Poza botaniką wykładał we Wrocławiu również geografii fizyczną, mineralogię, farmakognozę, toksykologię, tzw.

materia medica i podejmował starania mające na celu wprowadzenie do programu wykładów chemii. Udzielał też lekcji przebywającemu czasowo we Wrocławiu następcy tronu, przyszłemu królowi Fryderykowi Wilhelmowi IV. W trudnych czasach wojny przyszło mu w czasie czteroletniego pobytu we Wrocławiu dwukrotnie pełnić obowiązki rektora. Jego największą zasługą dla tutejszej uczelni było stworzenie istniejącego do dziś Ogródu Botanicznego. Miejsce na ogród w roku 1811 wybrał wśród dawnych fortyfikacji Wrocławia profesor ekonomii i przyrodoznawstwa Leopoldyna, Franz Heyde, który następnie wraz z Linkiem i starszym ogrodnikiem Liebigiem kierował zagospodarowaniem ogrodu. Następca Linka, Ludolph Treviranus, zastał ogród zagospodarowany już w jednej trzeciej i obsadzony dwoma tysiącami gatunków roślin.

W roku 1815 Link przeniesiony został do Berlina, gdzie objął katedrę botaniki oraz kierownictwo Ogródu Botanicznego, i gdzie spędził pozostałe 36 lat swojego życia. Już wkrótce został aktywnym członkiem tamtejszej Akademii Nauk i Gesellschaft Naturforschender Freunde. Ponadto był tajnym nadradcą medycznym, członkiem ministerialnej komisji naukowej, członkiem komisji egzaminacyjnej dla lekarzy i farmaceutów, wieloletnim prezesem Verein für Beförderung des Gartenbaues oraz dyrektorem Królewskiego Herbarium i Zbiorów Farmakognostycznych. Pod jego kierownictwem Ogród Botaniczny w Berlinie stał się jedną z najlepszych tego rodzaju placówek w Europie. Wiele zasług położył również dla rozwoju Królewskiego Herbarium, które niejednokrotnie wspierał własnymi pieniędzmi i wzbogacał własnymi zbiorami zgromadzonymi podczas licznych podróży po Europie. Poza wspomnianą wyżej Portugalią odwiedzał też Szwecję, Tyrol, Grecję, Włochy, Belgię, południowe Niemcy, Francję i Hiszpanię, a w ostatnich latach swego życia myślał nawet o podróży na Cejlon.

W okresie berlińskim Link prowadził badania obejmujące prawie wszystkie działy botaniki, publikując ich wyniki niemal do ostatniego dnia swego życia. Wiele jego prac miało charakter opisowy, zaś najcenniejsze wśród nich były opisy roślin Ogródu Botanicznego w Berlinie, powstałe częściowo przy współpracy inspektora Otto i innych botaników ogrodu. Nie przyjęły się szerzej postulowane przez niego propozycje uporządkowania zasad systematyki botanicznej.

Do końca życia snuł rozważania na temat związków nauk przyrodniczych z filozofią, poświęcając im również ostatnie, będące jego duchowym testamentem dzieło – „Filozofię zdrowego rozsądku”, w którym z pomocą tytułowego zdrowego rozsądku chciał wyznaczyć ścisłe granice poznania i wiedzy. Z uwagi na swoje zasługi dla nauki otrzymywał niezliczone dowody uznania ze strony koronowanych głów i instytucji naukowych. Był członkiem prawie wszystkich akademii nauk w Europie i członkiem całego szeregu towarzystw naukowych. Zmarł po krótkiej chorobie 1 stycznia 1851 roku.

Ważniejsze prace:

- 1790 – Versuch einer Anleitung zur geologischen Kenntniss der Mineralien. Göttingen.
- 1798 – Philosophiae botanicae novae seu institutionem phytographicarum prodromus. Gottingae.
- 1806-1808 – Beschreibung des Naturaliencabinets der Universität Rostock. Rostock.
- 1807 – Grunlehren der Anatomie und Physiologie der Pflanzen. Göttingen.
- 1809-1820 – Flore portugaise ou description de toutes le plantes qui croissent naturellment en Portugal. Berlin [mit J. C. Hoffmannsegg].
- 1820-1822 – Enumeratio plantarum horti botanici Berolinensis. Berolini.
- 1820-1828 – Icones plantarum selectarum horti regii botanici Berolinensis. Berolini [mit Ch. F. Otto].

- 1824 – Elementa philosophiae botanicae. Berolini.
- 1827-1833 – Hortus regius botanicus Berolinensis descriptus. Berolini.
- 1828-1831 – Icones plantarum rariorum horti regii botanici Berolinensis. Berolini [mit Ch. F. Otto].
- 1837-1842 – Icones anatomico-botanicae ad illustranda elementa philosophiae botanicae. Berolini.
- 1839-1842 – Icones selectae anatomico-botanicae. Berolini.
- 1841 – Filicum species in horto regio botanico Berolinensis cultae. Berolini.
- 1841 – Abietinae hortii regii botanici Berolinensis cultae. Berolini.
- 1841-1844 – Icones plantarum rariorum horti regii botanici Berolinensis. Berolini [mit Ch. F. Otto und Klotzsch].
- 1850 – Philosophie der gesunde Vernust. Berlin.

Źródła:

- Goeppert H. R. 1861. Der botanische Garten. W: Röpell R. Zur Geschichte der Stiftung der Königlichen Universität zu Breslau. Breslau. S. 69-70.
- Mularczyk M. 1998. Historia Ogrodu Bot. Uniw. Wrocł. S. 153-156.
- Pater M. 1997. Historia Uniwersytetu Wrocławskiego do roku 1918. Wrocław. S. 68, 83, 119, 195, 198, 201, 203.
- Wunschmann E. 1833. Allg. Deutsche Biogr. 18. S. 714-720.

Portret z: Eckardt T. 1966. 150 Jahre Botanisches Museum Berlin. Wildenowia 4/2. S. 162.